

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rkp. 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 131/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

207/2009. (VII. 8.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **budapesti lakos** panaszos¹ 2009. március 18-án előterjesztett **panaszát** a 2009. július 8-án megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) – vezetőjéhez.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot csekély mértékben sértő intézkedésre került sor.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a vele szemben 2009. március 15-én foganatosított rendőri intézkedés miatt 2009. március 18-án, elektronikus úton nyújtotta be panaszát a Testülethez.

A panaszos a beadványát a Testületnek címezve a BRFK Panaszirodájához is eljuttatta, és kérte annak továbbítását a Testülethez. A Testület az Országos Rendőr-főkapitányság által megküldött panaszt 2009. április 8. napján érkezett.

A Testület munkatársa a panaszost a két beadvánnyal összefüggésben 2009. április 8. napján telefonon megkereste. A panaszos tájékoztatta a Testület munkatársát arról, hogy a két panasz megegyezik egymással.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

I.

A panaszos által sérelmezett rendőri intézkedésre 2009. március 15-én, 10 óra 30 perc körüli időben, Budapesten, az V. kerület Károly körúton került sor, ahol egy 8-10 fős csoporttal haladt a járdán, gyalogosan.

A panaszos állítása szerint az egyik intézkedő rendőr (azonosító száma:...) – aki a nevét a panaszos többszöri kérésére nem közölte – „Hőőő, személyit!” felkiáltással lökdösni, taszigálni kezdte, neki nem köszönt, majd hosszasan – úgy, hogy rendezvényen történő részvételben akadályoztassa – igazoltatta. A panaszos elmondása szerint a történeteket kb. tízen látták és arról egy másik, a helyszínen szolgálatot teljesítő rendőr videofelvételt is készített.

A panaszos sérelmezte továbbá, hogy személyes adatainak ellenőrzése mások által jól hallható módon történt, azokat a rádión az intézkedő rendőr továbbította, s írásban rögzítette, és annak okáról elfogadható magyarázatot nem adtak.

A panaszos a történeteket emberi és alkotmányos jogainak durva megsértéseként értékelte, és személyes adatainak „jogellenes begyűjtésének” ítélte meg.

A panaszos kérte a Testülettől az ügy kivizsgálását figyelemmel az intézkedő rendőrök által készített videofelvételre is.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől, amely az alábbi információkat és dokumentumokat bocsátotta a Testület rendelkezésére.

1) A BRFK hivatalvezetőjének válaszelevele tartalmazza továbbá, hogy Budapest Rendőrfőkapitánya 0100-12945/2009. ált. számú egyedi utasításban Budapest teljes területére 2009. március 14-én 0 órától 2009. március 16-án 8 óráig fokozott ellenőrzést rendelt el. A megjelölt helyszínen és időpontban tehát fokozott ellenőrzés volt érvényben.

A rendőrség megküldte a Testület részére a fokozott ellenőrzést elrendelő egyedi utasítást, ami az alábbiakat tartalmazza.

A fokozott ellenőrzés keretében a végrehajtásában beosztott rendőri állománynak feladata volt figyelemmel kíséni a rendezvényre érkezőket, megakadályozni az esetleges jogsértések kialakulását. Szűrőpróbaszerű igazoltatásokat, ruházat és csomagátvizsgálásokat hajtott végre a beosztott rendőri állomány ennek keretében, illetőleg közreműködött az esetlegesen megbomlott rend helyreállításában, jogsértés esetén végrehajtotta a szükséges intézkedéseket.

Az egyedi utasítás indoklása szerint a kérdéses időszakra a főváros területére több demonstráció került bejelentésre, mely rendezvényekre jelentős számú ember megjelenése várható. A nemzeti ünnepekhez kapcsolódó események, rendezvények kiemelkedő társadalmi jelentőséggel bírnak, amely indokoltá teszi, hogy ezek nyugodt körülmények között, zavartalanul, a résztvevők biztonságának garantálása mellett kerüljenek megrendezésre. A nemzeti ünnep és az egyéb demonstratív tömegrendezvények biztonságos lebonyolítása érdekében indokolt az érintett helyszíneken a személy- és gépjárműforgalom fokozott ellenőrzése. Az egyedi utasítás tartalmazza továbbá azokat a jogszabályhelyeket, amelyek a fokozott ellenőrzés lehetővé teszik.

2) A BRFK hivatalvezetőjének válaszelevele tartalmazza továbbá, hogy a panaszos által megjelölt intézkedő rendőr a Ceglédi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály beosztottja.

Az intézkedő r. törzsőrmester Cegléden, 2009. június 2. napján kelt jelentése szerint 2009. március 15-én, a délelőtti órákban ellenőrző feladatot látott el a Pest Megyei Bevetési században. A szolgálatot hét fő látta el, amelyből három egyenruhás személy volt.

Feladatuk volt a bejelentett rendezvények környékén azon személyek igazoltatása, akik a rendezvényeket esetleg megzavarhatják. Ennek a feladatnak eleget téve, a délelőtti órákban kb. tíz személy került igazoltatásra.

Az intézkedés kezdetén egy középkorú férfi igazoltatásra került, aki a kezében egy zászló rudat tartott. Az r. törzsőrmester az igazoltatott személy nevére azonban nem emlékezett. A jelentés szerint ő az intézkedés alá vont személynek a napszaknak megfelelően köszönt, és felszólította személyazonosságának igazolására.

Az intézkedő rendőr úgy nyilatkozott, hogy az intézkedés alá vont személy csak többszöri felszólítására állt meg, és okmányait szintén csak többszöri felszólításra adta át. Az igazoltatás során sérelmezte, hogy ő nem köszönt, és azt állította, hogy „amit csinál, az szabályellenes”. Az igazoltatott személy azt kiabálta a helyszínen elhaladó személyeknek, hogy őt az intézkedő rendőr lökdöste, és jogait sértette.

Az intézkedő rendőr nyilatkozata szerint, rögzítésre kerültek az igazoltatott személy adatai a civil ruhás állomány által, és a rögzített adatok a körözési nyilvántartásban ellenőrzésre kerültek. Előadta továbbá, hogy az intézkedés okát közölte, amelyet a panaszos a helyszínen sérelmezett. A civil ruhás állomány videofelvételt készített az intézkedésről.

Az r. törzsőrmester tájékoztatta továbbá a Testületet, hogy a panaszos többször elmondta, fel fogja jelenteni őt és társait a szakszerűtlen intézkedés miatt. Kérte a

jelvéyszámát, nevét és rendfokozatát, amely kérdésnek a rendőr eleget tett. A jelen levő más személyek igazoltatására is sor került.

Az rendőr úgy nyilatkozott, hogy intézkedések végrehajtása szakszerűen és jogszerűen történt.

3) Az intézkedéssel összefüggésben a szakaszzparancsnok r. főhadnagy 2009. június 3-án kelt jelentése az intézkedő r. törzsőrmester jelentéséhez képest az alábbi többlet információkat tartalmazza.

A r. főhadnagy 2009. március 15-én Budapesten a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság ideiglenes alegységébe szervezett csapatszolgálati század III. rajban teljesített szolgálatot, mint szakaszzparancsnok. Megerősíti, hogy egyes igazoltatott személyek adata rögzítésre került RK lapon, valamint egyesekről videofelvétel készült.

A többször közölték az intézkedés alá vont személyekkel az intézkedő rendőrök, hogy Budapest egész területére vonatkozóan fokozott ellenőrzés lett elrendelve és ennek keretében kerül sor igazoltatásukra.

A jelentés tartalmazza, hogy az RK lapok BRFK Törzsbe kerültek leadásra. A videofelvételeket harminc nap elteltével megsemmisítették.

4) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátott egy darab CD lemezt. A felvételen látható, amint a panaszost a napszaknak megfelelő, „jó napot kívánok” köszönést követően igazoltatni próbálja az intézkedő rendőr. A panaszos mindeközben többször elmondta a rendőrnek, hogy őt „ne taszigálja”. A rendőr kérte a panaszos személyi igazolványát, amelyet a panaszos felmutatott a rendőrnek. A panaszos az intézkedés során olyan kijelentéseket tett, hogy a „rendőröknek semmihez nincsen joguk, valamint, hogy a rendőrök bűnözők” és hogy „terrorizálják az őket”. A panaszos sérelmezte a kamerázást, szerinte az jogellenesen történt, amire az intézkedő rendőrök közölték vele, hogy az Rtv. szabályai alapján azt megtehetik. Ezt követően adatait – társa leellenőrzését követően – egy civil ruhás rendőr a körözési rendszerben leellenőrizte.

III.

1) A Testület vizsgálta a panaszos igazoltatásának jogszerűségét, és annak körülményeit, így a panaszolt időpontra elrendelt fokozott ellenőrzést.

Az Rtv. fokozott ellenőrzést szabályozó, tehát jelen esetben alkalmazandó 30. §-ának (1) bekezdése értelmében „a rendőrség [...] a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja”.

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 39. §-a értelmében „a fokozott ellenőrzés összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, amelynek során a rendőrhatalóság illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják, és az ott tartózkodókat igazoltatják”.

A jogszabályi háttér – ahogyan arra a Testület korábbi állásfoglalásaiban is utalt – meglehetősen tág teret biztosít a fokozott ellenőrzések alkalmazásával foganatosítható rendőri intézkedéseknek. Ennek keretében az állomány tagjainak nem kell olyan mértékig mérlegelniük az igazoltatás a konkrét okainak meglétét, mint egy „általános” rendőri intézkedés során, mert a fokozott ellenőrzés egyfajta „mögöttes felhatalmazást” jelent.

Ez a felhatalmazás ugyanakkor nem korlátlan. Vizsgálható egyfelől az, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelése indokolt volt-e, másfelől az is, hogy a fokozott ellenőrzés keretében foganatosított konkrét intézkedés nem volt-e egyértelműen indokolatlan a fokozott ellenőrzés céljainak fényében.

Annak megítélése kapcsán, hogy a rendőrség a fokozott ellenőrzés elrendelésének lehetőségével az említett napon indokoltan élt-e, a Testület jelentőséget tulajdonított a közelmúlt rendezvényekkel összefüggő tapasztalatainak. Ebből kiindulva, tekintettel a rendezvények és várhatóan a résztvevők igen nagy számára, alappal lehetett számítani a demonstrációk helyszínén, illetve azok közelében rendbontók megjelenésére, a közrendet és köznyugalmat megzavaró eseményekre. Ezért a Testület megítélése szerint a rendezvények helyszínéhez közeli területekre nézve a rendőrség indokoltan rendelt el fokozott ellenőrzést.

A Testület álláspontja szerint a rendőrség a Szolgálati Szabályzat 73. §-ában foglalt tájékoztatási kötelezettségének eleget tett, mivel hivatalos honlapján 2009. március 13-án tájékoztatást tett hozzáférhetővé, illetve 2009. március 12-én közleményt adott ki a március 12-e és március 15-e közötti időszakra tervezett forgalomkorlátozásokról.

A panaszos sérelmezte, hogy a rendőr az intézkedés során nevét többszöri kérés ellenére nem mondta meg. Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésének első mondata a szabályszerű intézkedés megkezdésével kapcsolatosan előírja, hogy „a rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni.” A Szolgálati Szabályzat 4. §-ának (1) bekezdése előírja, hogy „a rendőr az intézkedést - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelgéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg.

A panaszos azon sérelme vonatkozásában, miszerint a rendőr nem azonosította magát az előírásoknak megfelelően, a Testület az alábbi álláspontra jutott.

Az Alkotmány 2. §-ában foglalt jogállamiság elvének egyik elemi követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtsék ki tevékenységüket [56/1991. (XI. 8.) AB határozat].

A jogállamiság követelményét és a jogbiztonság elvét a jogalanyok tekintetében a tisztességes eljáráshoz való jog testesíti meg. Amennyiben a rendőrség – mint kiemelten fontos közhatalmi funkciót ellátó és a társadalmi együttélési normák betartatásáért elsődlegesen felelős szerv – részéről fellépő személy eljárása nem felel meg a jogszabályoknak, sérül a tisztességes eljáráshoz való jog.

A konkrét ügyben rendelkezésére bocsátott felvétel – amelyen az intézkedés megkezdésétől annak befejezéséig látható a panaszos igazoltatása – körültekintő megtekintése után megállapítható, hogy ugyan a rendőr a napszaknak megfelelő köszönéssel kezdte meg a panaszossal szembeni intézkedést, azonban – sem az intézkedést megelőzően, sem pedig az intézkedés befejezésekor – nevét és azonosító számát nem közölte vele. A Testület az esetet ezért úgy értékelte, hogy mivel a szolgálati fellépés módja nem jogszabály szerint történt, azaz intézkedések kötelező formai elemei hiányoztak, ezáltal sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

A felvételtől az is kiderült, hogy a panaszost a rendőr nem taszigálta, a „Hőőő, személyit!” felszólítás nem hangzott el. A panaszos nem állt ellen az igazoltatásnak, azonban magatartása provokáló, kritizáló volt mindvégig. A panaszos provokatív magatartása ellenére az intézkedő rendőr mindvégig higgadt maradt az igazoltatás során. A háttérből pedig hallható, hogy egy, az intézkedést vélhetően végig kísérő személy, a panaszos azon állítására, hogy őt „meghurcolják”, úgy reagált, hogy ilyen nem történt. A Testület megállapítása szerint panaszos ezen sérelmei nem megalapozottak, alapjogsérelem nem történt.

A panaszos állítása szerint az intézkedés indokát vele nem közölték, a rendőrségi dokumentumok ennek ellenkezőjéről adtak tanúságot, így ezen ellentmondást a Testület nem tudta feloldani. Ezért a Testület megjegyzi, hogy az igazoltatás indokoltságával összefüggésben megállapítható, hogy a panaszos tájékozódhatott volna a fokozott ellenőrzés elrendeléséről, és számíthatott arra, hogy a nemzeti ünnep alkalmából a rendezvények közelében a rendőrség esetleg igazoltatásokat fog végrehajtani, akár vele szemben is.

A Testület ugyanakkor megjegyzi, hogy fokozott ellenőrzésnek a főváros teljes területére történő elrendelése olyan esetekben, amikor rendezvény csak Budapestnek jól behatárolható területén kerül megtartásra, az arányosság követelményét nem veszi kellően figyelembe; még akkor sem, ha a rendezvényre érkezők, és az onnan távozők

biztonságának garantálása a rendezvény konkrét helyszínénél nagyobb terület ellenőrzés alatt tartását teszi szükségessé.

Mivel a fokozott ellenőrzés elrendelése adott esetben a jogszabályi felhatalmazáson túli felhatalmazást konstituálhat, ezért a Testület a jövőre nézve is fenntartja a jogot arra, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelésének indokoltságát és megalapozottságát az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményének szempontjából, konkrét egyedi ügyekben vizsgálat tárgyává tegye.

A Testület a felvétel alapján és a rendelkezésre álló iratanyagból úgy ítélte meg, hogy a rendőrség az arányosság követelményét nem lépte túl, az intézkedést annak céljához mértén arányosan folytatta le.

2) A panaszos kifogásolta, hogy igazoltatásának időtartama aránytalanul hosszú volt. A Testület a felvétel megtekintése után megállapította, hogy az kb. 6-7 percig tarthatott. A felvételen látható, hogy a panaszos társával szemben is intézkedés foganatosítására került sor, amely keretében leellenőrizték a körözési nyilvántartásban. Figyelemmel arra tényre, hogy a panaszost a – az Rtv. előírása szerint – az intézkedő civil ruhás rendőr, a panaszos társa után, a körözés nyilvántartásban a leellenőrizte, a panaszos érezhette úgy, hogy az aránytalanul hosszadalmas volt. A Testület azonban úgy értékelte, a jelen technikai lehetőségekre is figyelemmel, az igazoltatás nem tartott aránytalanul hosszú ideig, a panaszos jogainak korlátozása jogszerűen történt.

3) A Testület végül vizsgálta a panaszos kifogását, miszerint adatait mások által hallható módon ellenőrizték le, valamint, hogy adatait rögzítették.

A Szolgálati Szabályzat 38. §-ának (1) bekezdése előírja többek között azt, hogy az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési információs rendszerben, illetőleg - szükség szerint - a személyi adat- és lakcím nyilvántartásban, vagy az okmány-nyilvántartásban.

Az intézkedő civil ruhás rendőr tehát jogszabályi kötelezettségének eleget téve ellenőrizte le a panaszost a körözési rendszerben. Tekintettel a jelenlegi technikai lehetőségekre, erre, az igazoltatott személy adatainak rádióon történő bemondását követően volt mód. A Testület ezért a személyes adatok sérelmét nem tudta megállapítani. A Testület megjegyzi azonban, hogy a technikai felszereltség, és ebből adódóan adatellenőrzés jelenlegi módja adatvédelmi szempontból aggályosnak tekinthető.

Az adatrögzítés szabályait az Rtv. 29. §-ának (3) bekezdése tartalmazza, így „az igazoltatás során rögzíteni kell – ha további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják – az igazoltatott személyazonosító adatait, az igazolvány sorozatát és számát, valamint az igazoltatás helyét, idejét és okát.”

A Szolgálati Szabályzat 38. §-ának (1) bekezdése tartalmazza az mely szerint „... az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési információs rendszerben, illetőleg – szükség szerint – a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásban, vagy az okmánynyilvántartásban. A Szolgálati Szabályzat 38. §-ának (2) bekezdése értelmében „az igazoltatás során meg kell állapítani a személy azonosságát, és az igazoltató lapon rögzíteni kell annak az igazoltatottnak az Rtv. 29. §-ának (8) bekezdése szerinti személyazonosító adatait, az igazolványának sorozatát és számát, valamint az igazoltatásának helyét, idejét és okát, akinél ez a további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják”.

Az igazoltatás során rögzített adatokat az Rtv. 29. §-ának (7) bekezdés alapján az intézkedés befejezését követően száznolcvanadik napon meg kell semmisíteni.

A megállapítható, hogy a panaszos adatai valóban rögzítésre kerültek. A fokozott ellenőrzés során történő adatrögzítést, figyelemmel a panaszolt intézkedés napján megtartott rendezvények magas számára és az igazoltatott személyek utólagos azonosíthatóságára, a panaszos esetében a Testület, az arányosság követelményének szem előtt tartásával, nem tekintette jogsértőnek. A Testület így e tekintetben nem állapított meg alapjogsérelmet.

III

A Testület az indokolásban kifejtett megállapítások alapján összességében arra a következtetésre jutott, hogy a vizsgált eset során alapjogot csekély mértékben sértő intézkedésre került sor, ezért az Rtv. 93. §-ának (2) bekezdése szerint a panasz áttételéről döntött.

Budapest, 2009. július 8.

Dr. Kaltenbach Jenő

elnök,
testületi tag

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes,
előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András

Kádár András Kristóf

testületi tag

testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület